

NATURA 2000

STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

DLA OBSZARÓW SPECJALNEJ OCHRONY (OSO)
DLA OBSZARÓW SPEŁNIAJĄCYCH KRYTERIA OBSZARÓW O ZNACZENIU
WSPÓLNOTOWYM (OZW)

I
DLA SPECJALNYCH OBSZARÓW OCHRONY (SOO)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. TYP **1.2. KOD OBSZARU** **1.3. DATA OPRACOWANIA** **1.4. DATA AKTUALIZACJI**
G PLH200008 2001-03 2008-02

1.5. POWIĄZANIA Z INNYMI OBSZARAMI NATURA 2000

PLB200006
PLH200005
PLB200002

1.6. INSTYTUCJA LUB OSOBA ZBIERAJĄCA INFORMACJE:

Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków; Zakład Ornitologii PAN, Gdańsk; M. Gruzewski, Biebrzański PN; WZR woj. podlaskie; J. Buszko, ZEZ UMK Toruń; T. Kokurewicz, AR Wrocław; Departament Ochr. Przyr. MŚ (p. 4.3, 6.1); UNEP-GRID W-wa.

1.7. NAZWA OBSZARU:

Dolina Biebrzy

1.8. WSKAZANIE I ZAKLASYFIKOWANIE OBSZARU:

DATA ZAPROPONOWANIA JAKO OZW

2004-04

DATA ZATWIERDZENIA JAKO OZW

2007-11

DATA ZAKLASYFIKOWANIA JAKO OSO

DATA ZATWIERDZENIA JAKO SOO

2. POŁOŻENIE OBSZARU

2.1. POŁOŻENIE CENTRALNEGO PUNKTU OBSZARU

DŁUGOŚĆ GEOGRAFICZNA

E 22 59 27

SZEROKOŚĆ GEOGRAFICZNA

N 53 36 54

2.2. POWIERZCHNIA (ha):

121 002,6

2.3. DŁUGOŚĆ OBSZARU (km):

2.4. WYSOKOŚĆ (m n.p.m.):

MINIMALNA

102

MAKSYMALNA

126

ŚREDNIA

110

2.5. REGION ADMINISTRACYJNY (NUTS)

Kod	Nazwa regionu	%
PL343	Białostocki	17
PL344	Łomżyński	3
PL345	Suwalski	80

2.6. REGION BIOGEOGRAFICZNY

Nazwa regionu biogeograficznego

Kontynentalny

3. INFORMACJA PRZYRODNICZA

3.1. Typy SIEDLISK znajdujące się na terenie obszaru Natura 2000 oraz ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk

3.1.a. Typy SIEDLISK wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG

Kod	Nazwa siedliska	% pokrycia	Stopień Reprezen.	Względna powierzc	Stan zachow.	Ocena ogólna
3150	Starorzeczca i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympeion, Potamion	0,15	A	C	A	A
3160	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	0,20	D			
3270	Zalewane muliste brzegi rzek		A	C	A	A
4030	Suche wrzosowiska (Calluno-Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphyion)		D			
6120	Cieplolubne, śródłądowe murawy napiaskowe (Koelerion glaucae)	0,36	C	B	A	C
6230	Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardion - płaty bogate florystycznie)		A	C	B	C
6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion)	2,77	B	B	B	B
6430	Ziołorośla górskie (Adenostylin alliariae) i ziołorośla nadrzeczne (Convolvuletalia sepium)	0,04	A	C	A	A
6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arrhenatherion elatioris)	0,54	B	C	B	B
7110	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	0,11	C	C	C	C
7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzerio-Caricetea)	5,93	A	A	A	A
7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	2,50	A	B	A	A
9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum)	1,25	A	C	A	A
91D0	Bory i lasy bagienne (Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi-Pinetum, Pino	1,62	A	B	A	A
91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion	0,03	C	C	C	C
91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (Ficario-Ulmetum)	0,08	D			

3.2. GATUNKI, których dotyczy Artykuł 4 Dyrektywy Rady 79/409/EWG i gatunki wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

3.2.a. PTAKI wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG

KOD	NAZWA	POPULACJA			OCENA ZNACZENIA OBSZARU				
		OSIADŁA	Rozrodcza	MIGRUJĄCA Zimująca	Przelotna	Populacja	Stan zach.	Izolacja	Ogólnie
A021	<i>Botaurus stellaris</i>		27-120m						D
A022	<i>Ixobrychus minutus</i>		7p						D
A027	<i>Egretta alba (Ardea alba)</i>		1-3p						D
A030	<i>Ciconia nigra</i>		24-26p						D
A031	<i>Ciconia ciconia</i>		800p						D
A038	<i>Cygnus cygnus</i>		1p						D
A072	<i>Pernis apivorus</i>		14-16p						D
A073	<i>Milvus migrans</i>		1-3p						D
A074	<i>Milvus milvus</i>		1p						D
A075	<i>Haliaeetus albicilla</i>			>50i					D
A080	<i>Circaetus gallicus</i>		1p?						D
A081	<i>Circus aeruginosus</i>		296p						D
A082	<i>Circus cyaneus</i>		2p						D
A084	<i>Circus pygargus</i>		97p						D
A089	<i>Aquila pomarina</i>		43-53p						D
A090	<i>Aquila clanga</i>		10-13p						D
A091	<i>Aquila chrysaetos</i>		1p?						D
A092	<i>Aquila pennata</i>		1p						D
A119	<i>Porzana porzana</i>		350p						D
A120	<i>Porzana parva</i>		30-40p						D
A122	<i>Crex crex</i>		500m						D
A127	<i>Grus grus</i>		261p						D
A151	<i>Philomachus pugnax</i>		2f			>5000i			D
A154	<i>Gallinago media</i>		370m						D
A193	<i>Sterna hirundo</i>		10-15p						D
A195	<i>Sternula albifrons</i>		8p						D
A196	<i>Chlidonias hybrida</i>		<5p						D
A197	<i>Chlidonias niger</i>		100p						D
A215	<i>Bubo bubo</i>		24-25p						D
A222	<i>Asio flammeus</i>		24-25p						D
A224	<i>Caprimulgus europaeus</i>		P						D
A231	<i>Coracias garrulus</i>		1p?						D
A239	<i>Dendrocopos leucotos</i>		100p						D
A246	<i>Lullula arborea</i>		P						D
A272	<i>Luscinia svecica</i>		200-300p						D
A294	<i>Acrocephalus paludicola</i>		2041-2082						D
A409	<i>Tetrao tetrix tetrix</i>		185-220m						D
A466	<i>Calidris alpina schinzii</i>		2-3p						D

3.2.b. Regularnie występujące Ptaki Migrujące nie wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG

KOD	NAZWA	POPULACJA			OCENA ZNACZENIA OBSZARU			
		OSIADŁA		MIGRUJĄCA		Populacja	Stan zach.	Izolacja

	Rozrodca	Zimująca	Przelotna	
A043 <i>Anser anser</i>	>100p			D
A118 <i>Rallus aquaticus</i>	1600p			D
A156 <i>Limosa limosa</i>	996p			D
A160 <i>Numenius arquata</i>	136p			D
A162 <i>Tringa totanus</i>	195p			D

3.2.c. SSAKI wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

KOD	NAZWA	OSIADŁA	POPULACJA			OCENA ZNACZENIA OBSZARU			
			Rozrodca	MIGRUJĄCA Zimująca	Przelotna	Populacja	Stan zach.	Izolacja	Ogólnie
1308	<i>Barbastella barbastellus</i>	P				C	B	C	B
1318	<i>Myotis dasycneme</i>	P		30-40i		B	B	C	B
1337	<i>Castor fiber</i>	>1000i				B	A	C	A
1352	<i>Canis lupus</i>	P				C	B	C	B
1355	<i>Lutra lutra</i>	P				C	A	C	A

3.2.d. PŁAZY i GADY wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

KOD	NAZWA	OSIADŁA	POPULACJA			OCENA ZNACZENIA OBSZARU			
			Rozrodca	MIGRUJĄCA Zimująca	Przelotna	Populacja	Stan zach.	Izolacja	Ogólnie
1166	<i>Triturus cristatus</i>	P				C	A	C	A
1188	<i>Bombina bombina</i>	P				C	A	C	A

3.2.e. RYBY wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

KOD	NAZWA	OSIADŁA	POPULACJA			OCENA ZNACZENIA OBSZARU			
			Rozrodca	MIGRUJĄCA Zimująca	Przelotna	Populacja	Stan zach.	Izolacja	Ogólnie
1098	<i>Eudontomyzon spp.</i>	P				B	B	B	B
1130	<i>Aspius aspius</i>	P				C	B	C	B
1134	<i>Rhodeus sericeus amarus</i>	P				C	B	C	B
1145	<i>Misgurnus fossilis</i>	P				C	B	C	B
1149	<i>Cobitis taenia</i>	P				C	A	C	B

3.2.f. BEZKRĘGOWCE wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

KOD	NAZWA	OSIADŁA	POPULACJA			OCENA ZNACZENIA OBSZARU			
			Rozrodca	MIGRUJĄCA Zimująca	Przelotna	Populacja	Stan zach.	Izolacja	Ogólnie
1052	<i>Hypodryas maturna</i>	P				B	B	A	A
1060	<i>Lycaena dispar</i>	P				C	B	C	B
4038	<i>Lycaena helle</i>	R				B	B	B	B

3.2.g. ROŚLINY wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

KOD	NAZWA	Populacja	POPULACJA			OCENA ZNACZENIA OBSZARU			
			Populacja	Stan zach.	Izolacja	Ogólnie			
1393	<i>Drepanocladus vernicosus</i>	P				D			
1437	<i>Thesium ebracteatum</i>	P				D			

1477	<i>Pulsatilla patens</i>	P	C	B	C	C
1528	<i>Saxifraga hirculus</i>	P	C	A	C	B
1902	<i>Cypripedium calceolus</i>	3500-500	A	A	C	A
1903	<i>Liparis loeselii</i>	<10	C	A	C	C

3.3. Inne ważne gatunki zwierząt i roślin

PTAKI

	Populacja	Motywacja
--	-----------	-----------

SSAKI

	Populacja	Motywacja
--	-----------	-----------

<i>Alces alces</i>	P	C
<i>Eptesicus serotinus</i>	P	C
<i>Muscardinus avellanarius</i>	P	C
<i>Myotis nattereri</i>	P	C
<i>Neomys fodiens</i>	P	C
<i>Plecotus auritus</i>	P	C
<i>Sicista betulina</i>	P	C

PŁAZY

	Populacja	Motywacja
--	-----------	-----------

<i>Bufo viridis</i>	P	C
<i>Hyla arborea</i>	P	C
<i>Rana arvalis</i>	P	C

GADY

	Populacja	Motywacja
--	-----------	-----------

<i>Lacerta agilis</i>	P	C
<i>Vipera berus</i>	P	C

RYBY

	Populacja	Motywacja
--	-----------	-----------

<i>Chondrostoma nasus</i>	P	A
<i>Silurus glanis</i>	P	C

BEZKRĘGOWCE

	Populacja	Motywacja
--	-----------	-----------

<i>Hirudo medicinalis</i>	P	A
<i>Maculinea arion</i>	P	A
<i>Parnassius mnemosyne</i>	P	A

ROŚLINY

	Populacja	Motywacja
--	-----------	-----------

<i>Anemone sylvestris</i>	P	D
<i>Aquilegia vulgaris</i>	P	D
<i>Arctostaphylos uva-ursi</i>	P	D
<i>Arnica montana</i>	P	C
<i>Asarum europaeum</i>	P	D
<i>Baeothryon alpinum</i>	P	A
<i>Betula humilis</i>	P	A
<i>Botrychium matricariifolium</i>	P	A
<i>Botrychium multifidum</i>	P	A

<i>Camelina alyssum</i>	P	A
<i>Carex buxbaumii</i>	P	A
<i>Carex chordorrhiza</i>	P	A
<i>Carex disperma</i>	P	A
<i>Carex globularis</i>	P	A
<i>Carex limosa</i>	P	A
<i>Carex loliacea</i>	P	A
<i>Carex stenophylla</i>	P	A
<i>Cephalanthera rubra</i>	P	A
<i>Chimaphila umbellata</i>	P	D
<i>Cnidium dubium</i>	P	A
<i>Coeloglossum viride</i>	P	A
<i>Convallaria majalis</i>	P	D
<i>Corallorhiza trifida</i>	P	A
<i>Cyperus flavescens</i>	P	A
<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	P	A
<i>Dactylorhiza incarnata</i> ssp. <i>ochroleuca</i>	P	A
<i>Dactylorhiza maculata</i>	P	A
<i>Dactylorhiza majalis</i>	P	D
<i>Daphne mezereum</i>	P	D
<i>Dianthus arenarius</i>	P	D
<i>Dianthus carthusianorum</i>	P	D
<i>Dianthus deltoides</i>	P	D
<i>Dianthus superbus</i>	P	A
<i>Digitalis grandiflora</i>	P	D
<i>Diphasiastrum complanatum</i>	P	D
<i>Diphasiastrum tristachyum</i>	P	A
<i>Dracocephalum ruyschiana</i>	P	A
<i>Drosera anglica</i>	P	A
<i>Drosera rotundifolia</i>	P	A
<i>Dryopteris cristata</i>	P	A
<i>Epipactis atrorubens</i>	P	D
<i>Epipactis helleborine</i>	P	D
<i>Epipactis palustris</i>	P	A
<i>Eriophorum gracile</i>	P	A
<i>Frangula alnus</i>	P	D
<i>Galium odoratum</i>	P	D
<i>Gentiana pneumonanthe</i>	P	A
<i>Gladiolus imbricatus</i>	P	D
<i>Goodyera repens</i>	P	D
<i>Gymnadenia conopsea</i>	P	D
<i>Hedera helix</i>	P	D
<i>Helichrysum arenarium</i>	P	D
<i>Hepatica nobilis</i>	P	D
<i>Hierochloa australis</i>	P	A
<i>Hierochloa odorata</i>	P	A
<i>Huperzia selago</i>	P	D
<i>Iris aphylla</i>	P	A
<i>Iris sibirica</i>	P	A
<i>Jovibarba sobolifera</i>	P	D
<i>Lathyrus palustris</i>	P	A
<i>Ledum palustre</i>	P	D
<i>Lilium martagon</i>	P	D
<i>Listera ovata</i>	P	D
<i>Lycopodium annotinum</i>	P	C

<i>Lycopodium clavatum</i>	P	D
<i>Melittis melissophyllum</i>	P	D
<i>Menyanthes trifoliata</i>	P	D
<i>Neottia nidus-avis</i>	P	D
<i>Nuphar lutea</i>	P	D
<i>Nymphaea alba</i>	P	D
<i>Orchis palustris</i>	P	A
<i>Orobanche purpurea</i>	P	A
<i>Oxycoccus microcarpus</i>	P	A
<i>Pedicularis sceptrum-carolinum</i>	P	A
<i>Pinguicula vulgaris</i>	P	D
<i>Platanthera bifolia</i>	P	D
<i>Polemonium coeruleum</i>	P	A
<i>Polypodium vulgare</i>	P	D
<i>Primula veris</i>	P	D
<i>Pulsatilla pratensis</i>	P	D
<i>Ribes nigrum</i>	P	D
<i>Salix lapponum</i>	P	A
<i>Salix myrtilloides</i>	P	A
<i>Schoenus ferrugineus</i>	P	A
<i>Schoenus nigricans</i>	P	A
<i>Scolochloa festucacea</i>	P	A
<i>Sphagnum fuscum</i>	P	C
<i>Stellaria crassifolia</i>	P	A
<i>Succisella inflexa</i>	P	A
<i>Swertia perennis</i>	P	A
<i>Trollius europaeus</i>	P	D
<i>Viburnum opulus</i>	P	D
<i>Viola epipsila</i>	P	A
<i>Viola stagnina</i>	P	A

4. OPIS OBSZARU

4.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA OBSZARU

Klasy siedlisk	% pokrycia
Lasy iglaste	11 %
Lasy liściaste	17 %
Lasy mieszane	1 %
Siedliska leśne (ogólnie)	4 %
Siedliska łąkowe i zaroślowe (ogólnie)	31 %
Siedliska rolnicze (ogólnie)	14 %
Torfowiska, bagna, roślinność na brzegach wód, młaki.	22 %
Suma pokrycia siedlisk 100 %	

OPIS OBSZARU

Dolina Biebrzy to szerokie, płaskie obniżenie terenu wypełnione torfem, położone od kilkunastu do kilkudziesięciu metrów poniżej sąsiadujących wysoczyzn: Grodzieńskiej, Sokólskiej, Goniądzkiej, Wysokomazowieckiej i Kolneńskiej. Dolinę otaczają wysoczyzny morenowe, z wyjątkiem północy i północnego wschodu, gdzie wchodzi do niej sandry: Augustowski, Rajgrodzki i Ełcki. Wyróżnia się w niej trzy niższe jednostki geomorfologiczne zwane basenami: północny - obejmujący dolinę na wschód od Sztabina, środkowy - od Sztabina do Osowca i trzeci, południowy - od Osowca do ujścia Biebrzy do Narwi. Baseny rozdzielone są przewężeniami doliny o szerokości ok. 1 km. Obszar obejmuje także Basen Wizny.

Dominującymi siedliskami w obszarze są siedliska mokradłowe: zalewane wodami rzeczными lub podtapiane wodami podziemnymi torfowiska niskie ze zbiorowiskami turzycowymi i turzycowo-mszystymi, corocznie zalewane wodami rzeczными mułowiska i torfowiska porośnięte szuwarami właściwymi, bagienne olsy, okresowo zalewane przyrzeczne równiny madowe oraz odwodnione i zagospodarowane torfowiska ze zbiorowiskami łąkowymi.

4. OPIS OBSZARU

4.2. WARTOŚĆ PRZYRODNICZA I ZNACZENIE

Ostoja ptasia o randze europejskiej E 25. Obszar wpisany na listę obszarów Konwencji Ramsar.

Występuje co najmniej 36 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, oraz 23 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK).

Gniazduje ok. 170 gatunków ptaków. Niezwykle ważna ostoja wielu gatunków ptaków, szczególnie wodno-błotnych i drapieżnych, które osiągają tu rekordowe liczebności.

W okresie lęgowym obszar zasiedla powyżej 15% (!) populacji krajowej (C3, C6) następujących gatunków ptaków: czapla biała (PCK), dubelt (PCK), kulik wielki (PCK), orlik grubodzioby (PCK), orzełek włochaty (PCK), podróżniczek (PCK), sowa błotna (PCK) i wodniczka (PCK); obszar zasiedla powyżej 2% lęgowej populacji krajowej (C3, C6) następujących gatunków: gęgawa, bąk (PCK), błotniak łąkowy, błotniak stawowy, błotniak zbożowy (PCK), gadożer (PCK) (nieregularnie), bocian czarny, cietrzew (PCK), dzięcioł białogrzbity (PCK), kropiatka, krwawodziób, łabędź krzykliwy, orlik krzykliwy (PCK), puchacz (PCK), żuraw, wodnik, zielonka i rycyk; obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: batalion (PCK), bączek (PCK), bocian biały, derkacz, rybitwa czarna, trzmielojad i biegus zmienny (schinzii, PCK).

W stosunkowo wysokich ilościach (C7) występują: kania czarna (PCK), rybitwa białoczelna (PCK), rybitwa białowąsa (PCK).

W okresie wędrowek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrowskiego (C3) bataliona.

Zimą występuje ponad 50 bielików, co stanowi ponad 2% populacji szlaku wędrowskiego gatunku.

Niestety, brak jest danych o ptakach z okresu pozalęgowego.

Torfowiska doliny Biebrzy są największym, prawie nie zmienionym kompleksem torfowisk dolinowych w Europie Środkowej i Zachodniej. Koryto rzeki Biebrzy z licznymi meandrami i starorzeczami w różnym stadium zarastania ma naturalny charakter. Rezultatem naturalnego charakteru rzeki są rozległe, coroczne zalewy. Długo utrzymujące się zalewy, jak też zasilanie wodami podziemnymi sprawia, że duże obszary torfowisk objęte są czynnym procesem torfotwórczym, a zbiorowiska torfowiskowe ciągną się kilometrami. Z powodu silnego uwilgotnienia, a tym samym trudnego dostępu, były one przez stulecia użytkowane w sposób bardzo ekstensywny.

Dolina Biebrzy charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem siedlisk. Spośród 15 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, występujących w ostoi, największy udział powierzchniowy posiadają szczególnie cenne torfowiska przejściowe i trzęsawiska (*Caricion lasiocarpae*, *Caricetum appropinquatae*), zajmując ponad 6000 ha, zmiennowilgotne łąki trzęślicowe *Molinietum caeruleae* - ok. 3000 ha oraz bory i lasy bagienne - ponad 1700 ha.

Najbardziej naturalnymi zbiorowiskami roślinnymi doliny Biebrzy są zbiorowiska leśne: bory bagienne, bór bagienno-mechowiskowy, olsy, a także mszary i niektóre zbiorowiska szuwarowe. Naturalność doliny wyraża się też w dobrze wykształconej (zwłaszcza w Basenie Południowym) poprzecznej i podłużnej strefowości ekologicznej. Występuje tu 6 gatunków roślin z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, m. in. najbogatsza w Polsce populacja obuwika pospolitego.

W dolinie Biebrzy występuje pięć gatunków ssaków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, w tym jeden z rzadkich i szczególnie zagrożonych w Polsce gatunków nietoperzy - nocek łydkowski *Myotis dasycneme*. Kolonia zimowa tego gatunku w Twierdzy Osowiec jest aktualnie największą w kraju. Dolina Biebrzy jest również bardzo ważną w skali kraju ostoją bobra i wydry. Sama rzeka ma bogatą ichtiofaunę z różanką i minogiem ukraińskim. Należy ponadto podkreślić obecność bogatej populacji zagrożonego gatunku motyla - przeplatki maturna. Jest to jeden z najważniejszych obszarów dla ochrony tego gatunku w Polsce. Łącznie odnotowano tu obecność 21 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

Gatunki wymienione w p. 3.3. z motywacją D to gatunki prawnie chronione w Polsce.

4.3. ZAGROŻENIA

Głównym zagrożeniem dla walorów przyrodniczych Doliny Biebrzy jest odwodnienie tego terenu, trwające od początku XIX w. i kontynuowane przez prawie cały wiek XX. Skutkiem odwodnienia jest obniżenie poziomu wód gruntowych, prowadzące do przesuszenia torfowisk i ich mineralizacji, co powoduje ustępowanie roślinności typowo bagiennej i wkraczanie gatunków i zbiorowisk charakterystycznych dla siedlisk bardziej suchych.

Skutkiem odwodnienia są także rozległe i długotrwałe pożary, niszczące nie tylko roślinność, ale i złoża torfowe.

Obecne bogactwo przyrodnicze Doliny zostało ukształtowane w wyniku jej długotrwałego użytkowania rolniczego, przede wszystkim kośnego użytkowania łąk oraz wypasu. Postępujące odchodzenie miejscowej ludności od tego typu gospodarki rolnej, związane wręcz z wyludnianiem się, okolice jest przyczyną ekspansji zakrzaczeń i roślinności drzewiastej, zastępującej siedliska otwarte. W celu zahamowania sukcesji oraz utrzymania cennych przejściowych jej stadiów, stosuje się w Dolinie, w ograniczonym zakresie ochronę czynną.

Brak uregulowania gospodarki wodno-ściekowej w Dolinie, prowadzi do eutrofizacji wód podziemnych i powierzchniowych.

Obszarowi poważnie zagraża planowana rozbudowa drogi krajowej nr 8, przecinającej obszar w okolicy Sztabina i włączenie jej do paneuropejskiego korytarza drogowego "Via Baltica" oraz planowane skierowanie na tę drogę ruchu międzynarodowego.

Inne zagrożenia to kłusownictwo w otulinie Biebrzańskiego Parku Narodowego, osuszanie lub likwidacja małych zbiorników wodnych, rabunkowe pozyskiwanie surowców zielarskich w otulinie oraz na gruntach prywatnych, eksploatacja torfu w otulinie.

4.4. STATUS OCHRONNY

Obszar obejmuje Biebrzański Park Narodowy (59 223 ha; 1993) wraz z częścią otuliny, w tym także rezerwat przyrody

Szelągówka (62 ha; 1995).
Ostoja RAMSAR Biebrzański Park Narodowy (59 223 ha; 1995).

4.5. STRUKTURA WŁASNOŚCI

Własność: Skarb Państwa, prywatna, wspólnot wiejskich, komunalna, spółdzielcza. Grunty Skarbu Państwa pozostają z zarządzie Biebrzańskiego PN, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych, Agencji Nieruchomości Rolnych, Okręgowego Zarządu Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych, Okręgowej Dyrekcji Dróg Publicznych, Polskich Kolei Państwowych, Resortu Obrony Narodowej.

4.6. DOKUMENTACJA - ŹRÓDŁA DANYCH

Anonymus. 2002. www.ramsar.org. www.ramsar.org.

Buszko J. 1986-2003. Komputerowa baza danych (MS Access) "Motyle dzienne Polski" (dane z okresu 1986-2003). Instytut Ekologii i Ochrony Środowiska UMK w Toruniu.

Buszko J. 1997. Atlas rozmieszczenia motyli dziennych w Polsce (Lepidoptera: Papilionoidea, Hesperioidea) 1986-1995. Ofic. Wyd. Turpress, Toruń.

Byczkowski A., Kiciński T. 1991. Hydrologia i hydrografia dorzecza Biebrzy. Zesz. Probl. Post. Nauk Rol. 372: 75-118.

Czerwiński A., Matowicka B., Kołos A. 2000. Operat: Ochrona terenów leśnych. Plan Ochrony Biebrzańskiego Parku Narodowego (projekt). BPN. Msc.

Dąbrowski J.S., Krzywicki M. 1982. Ginące i zagrożone gatunki motyli (Lepidoptera) w faunie Polski. Cz. I. Studia Naturae, ser. B. 31: 3-171.

Dyrz A. 2001. Opinia Rady BPN w sprawie planowanej rozbudowy trasy Via Baltica. BPN.

GDLP 2007 Inwentaryzacja przyrodnicza. baza danych INVENT

Głowaciński Z. (red.). 1992. Polska czerwona księga zwierząt. PWRiL, Warszawa. 1-352.

Głowaciński Z. (red.). 2001. Polska czerwona księga zwierząt. Kręgowce. PWRiL, Warszawa.

IOP PAN red. 2007 Raport dla Komisji Europejskiej z wdrażania Dyrektywy Siedliskowej w zakresie dotyczącym monitoringu msc., GIOŚ, Warszawa

Kachniarz T., Skalmowski W. 2000. Operat: Zagospodarowanie przestrzenne. Plan Ochrony Biebrzańskiego Parku Narodowego (projekt). BPN. Msc.

Kossowska-Cezak U., Olszewski K., Przybylska G. 1991. Klimat Kotliny Biebrzańskiej. Zesz. Probl. Post. Nauk Rol. 372: 119-160.

Lesiński G. 2001. Nietoperze Kotliny Biebrzańskiej i terenów przyległych. Parki Narodowe i Rezerваты Przyrody. 20 (2): 51-64.

Liro A. (red.). 1995. Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET-Polska. Fund. IUCN Poland, Warszawa. ss. 205.

Liro A., Dyduch-Falniowska A. 1999. Natura 2000 - Europejska Sieć Ekologiczna. MOŚZNIL, Warszawa. ss. 93.

Matowicka B., Kołos A., Kamiński J., Naliwajek I., Kamocki A. 2000. Roślinność rzeczywista doliny rzeki Elk. Msc.

Matuszkiewicz A. (red.). 2000. Biebrzański Park Narodowy, Projekt planu ochrony. Operat -D301 Ochrona lądowych ekosystemów nieleśnych. Dyrekcja Biebrzańskiego PN. Msc.

Mioduszewski W., Kajak A., Gotkiewicz J. (red.). 2001. Operat Generalny. Plan Ochrony Biebrzańskiego Parku Narodowego (projekt). Msc.

Pałczyński A. 1975. Bagna Jaćwieskie (pradolina Biebrzy). Zagadnienia geobotaniczne, paleofitosocjologiczne i gospodarcze. Roczn. Nauk Rol., ser. D, Monogr. 145: 1-232.

Pałczyński A. 1983. Fitocenozy i flora torfowisk basenu środkowego Biebrzy i ich walory przyrodnicze. Zesz. Probl. Postępn. Nauk Rol. 255: 225-241.

Pałczyński A. 1988. Bagna Biebrzańskie. LOP, Warszawa.

Pugacewicz E. 1997. Nowości ornitologiczne z bagien Biebrzańskich. Biul. Inf. PTOPI.

Raczyński J., Fedyk S., Gębczyńska Z., Pucek M. 1983. Drobne ssaki środkowego i dolnego basenu Biebrzy. Zesz. Probl. Postęp. Nauk Rol. 255: 297-328.

Sokołowski A. W. 1993. Biebrzański Park Narodowy. Parki Nar. Rez. Przyr. 12,4: 5-12.

Sterzyńska M., Lesiński G. (red.). 1999. Operat: Ochrona fauny. Plan Ochrony Biebrzańskiego Parku Narodowego (projekt). Msc.

Szkiroć Z., Szulczewska B., Burger T., Jaroszewski T., Głowacka I., Matuszkiewicz A., Skalmowski W. 1990. Biebrzański Park Krajobrazowy. Założenia do planu zagospodarowania przestrzennego. WWF, NFOŚ, Warszawa.

Trokowicz L. 1980. Tropienie wilków w dolinie Biebrzy. Przegl. Zool. 24.1: 137-145.

Walczak W., Radziejowski J., Smogorzewska M., Sienkiewicz J., Gacka-Grzesikiewicz E., Pisarski Z. 2001. Obszary chronione w Polsce. Wyd. 3. Inst. Ochr. Środ., Oddz. Gdańsk, Gdynia.

Werpachowski C. 2000. Lista roślin naczyniowych Kotliny Biebrzańskiej ze szczególnym uwzględnieniem Biebrzańskiego Parku Narodowego. Parki Nar. Rez. Przyr. 19.4: 19-52.

Werpachowski C. 2002. Dane niepublikowane (unpublished data).

Witkowski A. 1984. Analiza ichtiofauny basenu Biebrzy. Cz. 2. Materiały do znajomości rybostanu i przegląd gatunków. Fragm. Faun. 28(6): 137-184.

Witkowski A. 1991. Rybostan dorzecza Biebrzy. Zesz. Probl. Postęp. Nauk Rol. 372: 407-434.

www.ramsar.org. 2002. www.ramsar.org.

WZR wojew. podlaskiego. 2002. Dane niepublikowane (unpublished data).

Żurowski W. 1983a. Bóbr europejski w dolinie Biebrzy. Zesz. Probl. Postęp. Nauk Rol. 255: 286-295.

5. STATUS OCHRONNY OBSZARU ORAZ POWIĄZANIA Z OSTOJAMI CORINE BIOTOPES

5.1. DESYGNOWANE FORMY OCHRONY NA POZIOMIE KRAJOWYM I REGIONALNYM:

KOD % POKRYCIA

PL01	48,9 %
PL02	0,1 %

5.2. POWIĄZANIA OPISANEGO OBSZARU Z INNYMI TERENAMI:

desygnowanymi na poziomie krajowym lub regionalnym

KOD FORMY OCHRONY	NAZWA OBSZARU	TYP RELACJI	% POKRYCIA
PL01	<i>Biebrzański Park Narodowy</i>	+	48,9
PL02	<i>Szelągówka</i>	+	0,1

desygnowanymi na poziomie międzynarodowym

NAZWA STATUSU OCHRONY	NAZWA OBSZARU	TYP RELACJI	% POKRYCIA
Ostoja Ptaków (ranga europejska)	<i>Dolina Biebrzy</i>		0,0
Ostoja Ramsar	<i>Biebrzański Park Narodowy</i>	+	48,9

5.3. POWIĄZANIA OPISANEGO OBSZARU Z OSTOJAMI CORINE BIOTOPES:

KOD CORINE	TYP RELACJI	% POKRYCIA
G03200400	*	7,8
G07200100	*	31,7
G07200101	+	11,4
G07200102	+	0,5
G07200103	+	0,0
G07200200	+	37,5
G07200202	+	0,0
G07200900	+	0,0
G07201200	+	0,0
G08100001	+	0,0

6. DZIAŁALNOŚĆ CZŁOWIEKA NA TERENIE OBSZARU I W JEGO OTOCZENIU **I INNE CZYNNIKI WPLÝWAJĄCE NA TEN OBSZAR**

6.1. GŁÓWNE CZYNNIKI I RODZAJE DZIAŁALNOŚCI CZŁOWIEKA ORAZ PROCENT POWIERZCHNI OBSZARU IM PODLEGAJĄCY

Wpływy i działalność na terenie obszaru:

kod	nazwa	intensywność	% obszaru	wpływ
102	<i>Koszenie / ścinanie</i>	A		+
120	<i>Nawożenie /nawozy sztuczne/</i>	C		-
140	<i>Wypas</i>	C		+
141	<i>Zarzućenie pasterstwa</i>	C		-
160	<i>Gospodarka leśna - ogólnie</i>	C		0
180	<i>Wypalanie</i>	B		-
220	<i>Wędkarstwo</i>	C		0
230	<i>Połowanie</i>	B		0
240	<i>Pozyskiwanie / Usuwanie zwierząt, ogólnie</i>	C		-
243	<i>Chwyćanie, trucie, kłusownictwo</i>	B		-
310	<i>Wydobywanie torfu</i>	C		-
420	<i>Odpady, ścieki</i>	B		-
421	<i>Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych</i>	C		-
501	<i>Ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe</i>	C		0
511	<i>Linie elektryczne</i>	C		0
600	<i>Infrastruktura sportowa i rekreacyjna</i>	C		0
620	<i>Sporty i różne formy czynnego wypoczynku, uprawiane w plenerze</i>	C		0
701	<i>Zanieczyszczenia wód</i>	B		-
810	<i>Odwadnianie</i>	A		-
920	<i>Wyschnięćie</i>	B		-
941	<i>Powódź</i>	B		+
948	<i>Pożar (naturalny)</i>	B		+
952	<i>Eutrofizacja</i>	A		-
967	<i>Antagonizm ze zwierzęćami domowymi</i>	C		-

Wpływy i działalność wokół obszaru:

kod	nazwa	intensywność	% obszaru	wpływ
120	<i>Nawożenie /nawozy sztuczne/</i>	C		-
420	<i>Odpady, ścieki</i>	B		-
701	<i>Zanieczyszczenia wód</i>	B		-
810	<i>Odwadnianie</i>	B		-
952	<i>Eutrofizacja</i>	B		-

6.2. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

SPRAWUJĄCY NADZÓR (INSTYTUCJA LUB OSOBA):

Dyrektor Biebrzańskiego Parku Narodowego, 19-110 Goniądz, Osowiec-Twierdza 8, tel./fax (+48) 86 272-06-20.

ZARZĄDZANIE OBSZAREM I PLANY:

7. MAPY OBSZARU

Mapy fizyczne obszaru

Numer mapy	Skala	Projekcja	Opis
N-34-105-B	1: 50000	PUWG 1992	Yes
N-34-105-D	1: 50000	PUWG 1992	Yes
N-34-106-A	1: 50000	PUWG 1992	Yes
N-34-82-D	1: 50000	PUWG 1992	Yes
N-34-83-C	1: 50000	PUWG 1992	Yes
N-34-83-D	1: 50000	PUWG 1992	Yes
N-34-84-C	1: 50000	PUWG 1992	Yes
N-34-93-D	1: 50000	PUWG 1992	Yes
N-34-94-A	1: 50000	PUWG 1992	Yes
N-34-94-B	1: 50000	PUWG 1992	Yes
N-34-94-C	1: 50000	PUWG 1992	Yes
N-34-94-D	1: 50000	PUWG 1992	Yes
N-34-95-A	1: 50000	PUWG 1992	Yes
N-34-95-B	1: 50000	PUWG 1992	Yes

Zdjęcia lotnicze obszaru

Numer	Obszar	Temat	Data
-------	--------	-------	------

8. ZDJĘCIA OBSZARU

Numer	Obszar	Temat	Autor	Data
-------	--------	-------	-------	------

4. OPIS OBSZARU

4.7. HISTORIA